

X Kongres Stowarzyszeń Regionalnych
w Bydgoszczy

**Regionalizm polski
25 lat po transformacji
jako ważne źródło
odrodzenia narodu i państwa**

PROGRAM

Bydgoszcz 11–13 września 2014 roku

Bydgoszcz 2014 r.

Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczpospolitej Polskiej
Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy

Wydawca:

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy
85-102 Bydgoszcz
gród Kazimierza Wielkiego
ul. Jezuicka 4
tel./fax: 52 322-51-96, 52 345-44-34
Adres do korespondencji: 85-169 Bydgoszcz 37
Skrytka pocztowa 17, e-mail: biuro@tmmb.pl

Opracowanie i redakcja:

Jerzy Derenda

Zdjęcia:

Marek Chełminiak

Korekta:

Ligia Podgórska

Copyright by TMMB, Bydgoszcz 2014
Wydawca zastrzega sobie prawo do tekstów, ilustracji i fotografii.

ISBN: 978-83-934474-6-6

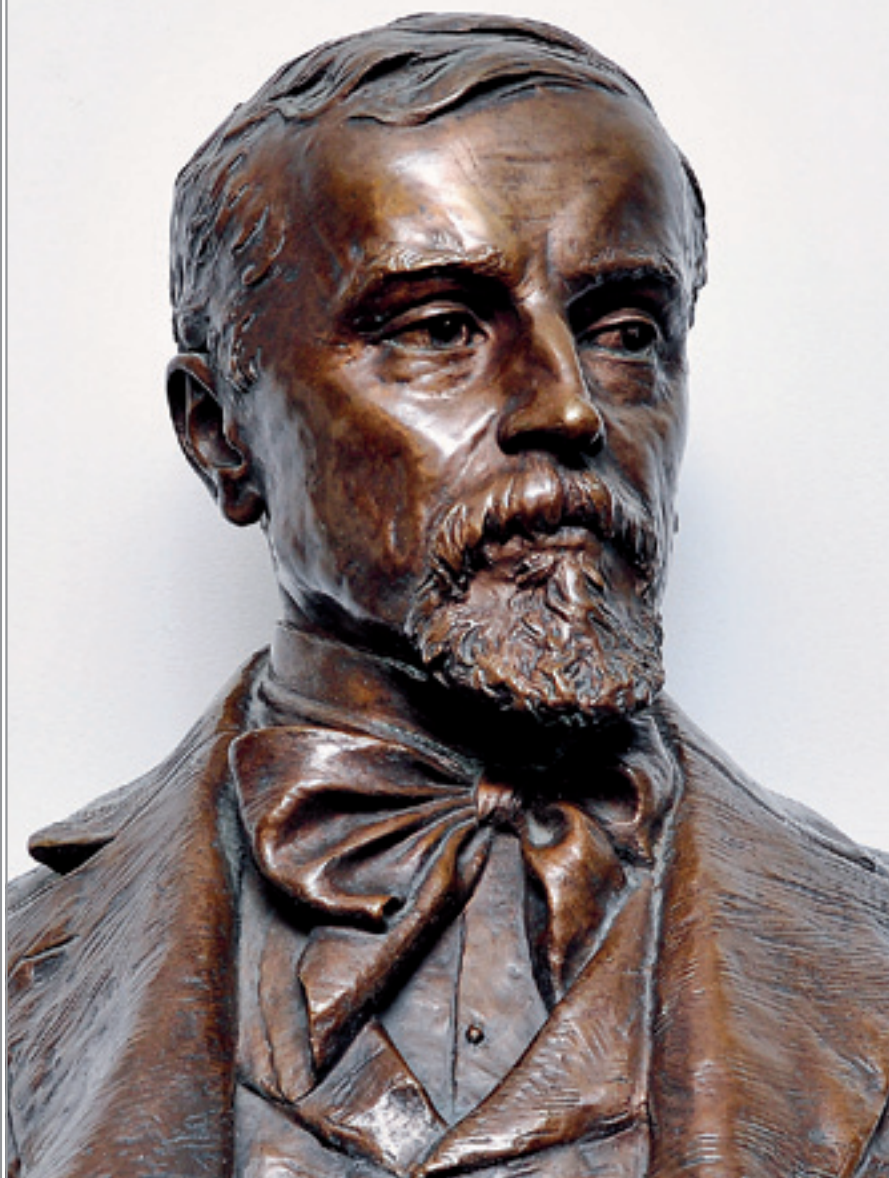
Druk:

Drukarnia ABEDIK Sp. z o.o.
ul. Glinki 84, Bydgoszcz, www.abedik.pl

Patroni Kongresu – wielcy pisarze nobliści

Henryk Sienkiewicz, pisarz, noblista, patriota,
którego pierwszy na ziemiach polskich
pomnik został odsłonięty w 1927 roku w Bydgoszczy.

Władysław Stanisław Reymont, pisarz, patriota i społecznik.
W roku 2014 przypada 90. rocznica przyznania autorowi
„Chłopów” Nagrody Nobla.

Wizerunek Henryka Sienkiewicza na podstawie popiersia ze zbiorów Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Witolda Bełzy w Bydgoszczy. Odlew z brązu jest dziełem prof. Stanisława Romana Lewandowskiego. Fot. Marek Chełminiak.

Władysław Stanisław Reymont na zdjęciu ze zbiorów Izby Pamięci W. Reymonta w Kołaczkanie.

Szanowni Państwo

Z wielką radością witamy Państwa na ogólnopolskim, jubileuszowym X Kongresie Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy w dniach 11–13 września 2014 roku.

Organizatorami Kongresu są: Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej i Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy, najstarsze na ziemiach polskich stowarzyszenie tego typu, przy pomocy Urzędu Miasta Bydgoszczy, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich, Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego, Opery Nova w Bydgoszczy i wielu innych instytucji. Pragniemy w tym miejscu serdecznie podziękować za ogromną życzliwość i wsparcie organizacyjne dla idei Kongresu w Bydgoszczy przez Rafała Bruskiego – Prezydenta Bydgoszczy i Romana Jasiakiewicza – Przewodniczącego Rady Miasta Bydgoszczy.

Będziemy rozmawiać o roli i znaczeniu regionalizmu polskiego w dziejach państwa i narodu, aktualnej kondycji stowarzyszeń, wyzwalaniu inicjatyw oczekiwanych przez tzw. małe ojczyzny, współpracy z samorządami, pogłębianiu więzi międzyregionalnych, nowoczesnych narzędziach elektronicznych koniecznych dla wymiany doświadczeń, i innych. Debata będzie miała na celu wykreowanie nowych kierunków działania zgodnych z oczekiwaniami regionów i ojczyzny. Ważnymi akcentami X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy będą: odnowienie Karty Regionalizmu Polskiego uchwalonej 20 lat temu podczas V Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury 25 września 1994 roku we Wrocławiu, Program regionalizmu polskiego na lata 2015–2018 i Rezolucja X Kongresu w Bydgoszczy. Spotykamy się także po to, aby zaprezentować piękno Bydgoszczy i regionu kujawsko-pomorskiego z częścią bogactwa jego inicjatyw regionalnych.

Składamy serdeczne podziękowanie Autorom referatów za trud włożony w przygotowanie publikacji, w tym szczególnie za merytoryczne treści zbliżające nas do prawdziwych idei polskiego regionalizmu. Podczas Kongresu prezentowane będą streszczenia, referaty w pełnej objętości znajdują się w publikacji „Regionalizm polski 25 lat po transformacji jako ważne źródło odrodzenia państwa i narodu” dostarczonej zaproszonym gościom.

Wszystkim Uczestnikom Kongresu życzymy udanych obrad, satysfakcji ze spotkania w gronie znanych, bardzo zasłużonych i ofiarnych polskich regionalistów, a także miłych wrażeń z pobytu w Bydgoszczy, królewskim mieście Kazimierza Wielkiego.

Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej
Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy

25
LAT

wolności

**Patronat Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego.
25-lecie Wolności.**

Komitet Honorowy X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy

prof. dr hab. Małgorzata Omilanowska
Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Krzysztof Dudek
Dyrektor
Narodowego Centrum Kultury w Warszawie

ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski
Koordynator
Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego
i Międzyreligijnego
Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Anatol Jan Omelaniuk
Prezes Honorowy
Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych
Rzeczypospolitej Polskiej

JE ks. biskup Jan Tyrawa
Ordynariusz
Diecezji Bydgoskiej

Ewa Mes
Wojewoda Kujawsko-Pomorski

Roman Jasiakiewicz
Przewodniczący Rady Miasta Bydgoszczy

Rafał Bruski
Prezydent Miasta Bydgoszczy

Eleonora Harendarska
Dyrektor naczelny i artystyczny
Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego

Maciej Figas
Dyrektor
Opery Nova w Bydgoszczy

prof. dr hab. Janusz Ostoja-Zagórski
Rektor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

prof. nadzw. dr hab. Antoni Bukaluk
Rektor Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy

prof. zw. Jerzy Kaszuba
Rektor Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy

dr Wiesław Olszewski
Rektor Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy

prof. nadzw. KPSW dr Helena Czakowska
Rektor Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy

prof. dr hab. Jan Styczyński
Prorektor UMK do spraw Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera
w Bydgoszczy

Maciej Puto
Dyrektor Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy

Patronat medialny

Sponsorzy

Przedsiębiorstwo Hotelowe Majewicz
Hotel „Pod Orłem” Sp. z o.o.

Kujawsko-Pomorska Izba Rzemiosła
i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy

Drobex-Agro Sp. z o.o.

Przedsiębiorstwo Informatyki
ZETO w Bydgoszczy

Żegluga Bydgoska Sp. z o.o.

Organizatorzy Kongresu

Ruch Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej
Rada Krajowa w Warszawie

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy

Zadanie współfinansowane ze środków Miasta Bydgoszczy

przy wsparciu:

Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy

Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy

Komitet Organizacyjny Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP

Rada Krajowa Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej na posiedzeniu Zarządu w dniu 20 listopada 2012 roku, potwierdzając wcześniejsze ustalenia dotyczące organizacji X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych, który odbędzie się w 2014 roku w Bydgoszczy, powierzyła jego organizację Towarzystwu Miłośników Miasta Bydgoszczy.

Rada Krajowa powołała Komitet Organizacyjny Kongresu, w którego skład wchodzi:

- mgr Jerzy Derenda – prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy
- dr Tadeusz Samborski – przewodniczący Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej
- mgr Stanisław Słopeń – zastępca przewodniczącego RK RSR RP
- mgr Jerzy Sołdek – zastępca przewodniczącego RK RSR RP
- mgr Bożena Konikowska – sekretarz RK RSR RP
- mgr Julita Zawieruchowska – członek RK RSR RP

Bydgoski Komitet Organizacyjny

- mgr Jerzy Derenda
- prof. dr hab. inż. Adam Podhorecki
- prof. dr hab. Dariusz Markowski
- dr Justyna Sobczak-Piąstka
- mgr Bogna Derkowska-Kostkowska
- mgr Elżbieta Dygaszewicz
- mgr Wojciech Jarzembki
- dr Iwona Jastrzębska-Puzowska
- mgr Stanisław Kwiatkowski
- dr Ewa Puls
- dr Marek Romaniuk
- mgr Józef Wiśniewski

Sekretariat Komitetu Organizacyjnego

- Jolanta Sowińska – tel. kom. 603-048-896
- Ligia Podgórska – tel. kom. 603-766-558
- Bogna Derkowska-Kostkowska – tel. kom. 502-585-427

Adres Komitetu Organizacyjnego

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy
85-169 Bydgoszcz 37
ul. Jezuicka 4
e-mail: biuro@tmmb.pl
tel./fax: 52 322-51-96, 52 345-44-34

Informacje organizacyjne

Miejsce Kongresu

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich
1 – Gmach główny, 2 – Auditorium Novum, 3 – Regionalne Centrum Innowacyjności,
4 – UTP – widok satelitarny, 5 – Domy Studenta, 6 – Restauracja „Uniwersytecka”

Biuro Kongresu

Biuro Kongresu będzie czynne w dniu 12 września 2014 roku w holu budynku Auditorium Novum Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy przy Al. prof. S. Kaliskiego 7.

Sekretariat Kongresu:

Towarzystwo Miłośników Miasta Bydgoszczy
85-169 Bydgoszcz 37
ul. Jezuicka 4

Jolanta Sowińska – tel. kom. 603-048-896

Ligia Podgórska – tel. kom. 603-766-558

Bogna Derkowska-Kostkowska – tel. kom. 502-585-427

Miejsce Kongresu: Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy przy Al. prof. S. Kaliskiego 7.

Dojazdy, parking

Do Bydgoszczy można dolecieć samolotem do Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. im. I.J. Paderewskiego oraz dojechać pociągami, autobusami PKS lub samochodem.

Samolot startuje z Warszawy o godz. 17.10, ląduje w Bydgoszczy o godz. 17.55 oraz o godz. 22.40 z lądowaniem w Bydgoszczy o godz. 23.20. Obecnie bilet kosztuje 99 zł w jedną stronę.

Do miejsca zakwaterowania, to jest Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 14, można z Portu Lotniczego Bydgoszcz im. I.J. Paderewskiego dojechać autobusem linii nr 80 przesiadając się na przystanku „Sułkowskiego/UKW” do autobusu linii nr 84. Docelowy przystanek – „Akademicka/Kaliskiego”.

Z dworca PKP Bydgoszcz Główna do Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego można dojechać autobusem MZK linii nr 83. Docelowy przystanek – „Kaliskiego/UTP”.

Z dworca autobusowego PKS przy ul. Jagiellońskiej 58 do Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 14 można dojechać tramwajem linii nr 3 do przystanku „Bałtycka”, następnie przesiąść się na autobus linii nr 70 (kierunek os. Nad Wisłą lub Mariampol). Przystanek docelowy – „Kaliskiego/UTP”.

Do Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 14 można też dojechać samochodem. Kierunek ul. Fordońska do skrzyżowania z Al. prof. S. Kaliskiego.

Prosimy o zgłoszenie przyjazdu samochodem do Bydgoszczy w Biurze Kongresu, w celu zagwarantowania miejsc parkingowych. Naprzeciwko Domu Studenta przy Al. prof. S. Kaliskiego 14 (DSF) dostępny jest dla uczestników Kongresu parking nadzorowany (bezpłatny). Parking znajduje się też przy Operze Nova przy ul. Marszałka Focha 5. Przypominamy, że od poniedziałku do piątku w godz. 8.00–17.00 oraz w soboty w godz. 8.00–14.00 na terenie centrum Bydgoszczy obowiązuje strefa płatnego parkowania.

Uczestnicy, którzy przyjadą do Bydgoszczy w dniu Kongresu, to jest 11 września rankiem, mogą jeszcze dojechać w celu zakwaterowania się do Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 14.

Jednakże przejazd środkami komunikacji miejskiej w tę i z powrotem może trwać około 1,5 godziny. **Dlatego 11 września w godzinach od 10.00 do 17.00 przy szatni Opery Nova czynny będzie punkt przyjmowania zgłoszeń uczestników Kongresu i wydawania identyfikatorów. Można będzie bezpiecznie pozostawić bagaże.**

Od UTP do centrum dojazd autobusem linii nr 70 do „ul. Fordońska/Bałtycka”, a następnie przesiąść na tramwaj linii nr 3. Można też dojechać do centrum autobusem linii nr 83 do przystanku „Al. Mickiewicza/Teatr”.

Z dworca PKP Bydgoszcz Główna przy ul. Zygmunta Augusta do Opery Nova można dojechać tramwajami linii nr 3 lub 5. Przystanek – „Opera Nova”.

Z dworca autobusowego PKS do Opery Nova dojazd tramwajem linii nr 3 lub 8 – do przystanku „Opera Nova”.

Po uroczystości w Operze Nova goście, którzy przyjechali środkami komunikacji publicznej, zostaną przewiezieni autokarami do Domu Studenta UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 14. Od Opery Nova dojazd do Domu Studenta UTP tramwajem linii nr 3 do przystanku „Bałtycka”, potem przejść do autobusu linii nr 70, który zatrzymuje się na przystanku „Kaliskiego/UTP”.

Uwaga: Uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy uczestnicy ogólnopolskiego X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych mogą korzystać z bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji miejskiej w Bydgoszczy na podstawie zaproszenia wystawionego przez organizatorów.

Zakwaterowanie

Uczestnicy Kongresu zakwaterowani będą w Domu Studenta (DSF 2) przy Al. prof. Sylwestra Kaliskiego 14. **Rezerwacji miejsc dokonuje codziennie w godz. 10.00-17.00 dr Iwona Jastrzębska-Puzowska:**

tel. kom. 501-302-696, e-mail: ijpuzowska@interia.pl.

Wyjątkowo sekretariat Kongresu:
tel./fax: 52 322-51-96, 52 345-44-34
e-mail: biuro@tmmb.pl

Recepcja

czynna całą dobę, tel. 52 340-87-95.

W budynku, na parterze przy recepcji, mieści się bar „Słoneczny”. Można będzie w nim w dniach 10 i 12 września w godzinach 17.00–21.00 zakupić kawę, herbatę, napoje, ciastka.

Nadrzędne hasło X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych:

*„Regionalizm polski 25 lat po transformacji
jako ważne źródło odrodzenia narodu i państwa”.*

Zakres tematyczny Kongresu

- Region kujawsko-pomorski, Bydgoszcz, inicjatywy i doświadczenia.
- Dzieje polskiego regionalizmu.
- Regionalizm 25 lat po transformacji.
- Nowe wyzwania: współpraca z mediami, rozwój Internetu.
- Edukacja regionalna.
- Współpraca z samorządami.
- Źródła regionalizmu.
- Dokumenty programowe: Odnowienie Karty Regionalizmu Polskiego, Rezolucja X Kongresu.

Organizacja obrad Konferencji Kongresu

Otwarcie Konferencji oraz obrady odbywać się będą w auli Auditorium Novum Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego przy Al. prof. Sylwestra Kaliskiego 7.

Obradami kierować będą przewodniczący sesji, a przebieg obrad – protokołowany przez sekretarzy.

Uczestnicy otrzymają publikację zawierającą wszystkie zgłoszone na Kongres referaty w pełnej objętości. **Podczas sesji przewidziano jedynie wystąpienia zaznaczone gwiazdkami, zawierające streszczenia z тезami do dyskusji.** Czas tych wystąpień nie powinien przekraczać 10 minut. Natomiast głos w dyskusji – 5 minut.

Zgodnie z sugestiami uczestników poprzednich debat, Kongres nie może mieć charakteru debat naukowych czy prezentacji dorobków. Materiały tego typu opublikujemy w wydawnictwach pokongresowych. Głównym celem Kongresu jest rozmowa nad stanem ruchu regionalistycznego w Polsce.

Do dyspozycji Autorów wystąpień i Dyskutantów dostępny będzie następujący sprzęt audiowizualny: wideoprojektor, komputer PC i rzutnik pisma. Przy prezentacji zalecana jest animacja w programie Power Point (w formacie Power Point 2007).

Prezentacje w programie Power Point prosimy dostarczyć do obsługi technicznej wcześniej (przed dniem Konferencji lub najpóźniej rano w dniu Konferencji).

Szczegółowy program Kongresu

I dzień Kongresu

czwartek

11 września 2014 roku

[Godz. 9.30/10.00–11.30 zwiedzanie Bydgoszczy. Szczegóły w rozdziale „Imprezy towarzyszące”.]

I. **Godz. 11.00–11.30** Odsłonięcie tablicy z nadaniem nazwy **nabrzeże Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy**. Wyspa Młyńska.

II. **Godz. 12.00–13.20** – Msza Święta w **bydgoskiej Katedrze pw. św. Marcina i Mikołaja, sanktuarium Matki Bożej Pięknnej Miłości**, sprawowana w intencji polskich regionalistów przez JE ks. bp. Jana Tyrawę, Ordynariusza Diecezji Bydgoskiej. Homilię wygłosi ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Wystąpi Męski Zespół Chorałowy pod dyrekcją prof. Mariusza Kończala. Miejsce – **ul. Farna 2**.

III. **Godz. 13.20–13.30** **Złożenie kwiatów pod pomnikiem Walki i Męczeństwa na Starym Rynku**.

IV. **Godz. 13.30–14.30** – spotkanie w najstarszym, zabytkowym, pięknie odrestaurowanym **Przedsiębiorstwie Hotelowym Majewicz – Hotel „Pod Orłem” Sp. z o.o.** w Bydgoszczy. Przebywali tu: Marszałek Józef Piłsudski, Marszałek Edward Śmigły-Rydz i Artur Rubinstein. Miejsce – **ul. Gdańska 14**.

V. **Godz. 14.30–16.00** – **Prezentacje panelowe w placówkach nauki i kultury – dostępne dla uczestników Kongresu i wszystkich zainteresowanych:**

1. Oblicza regionu kujawsko-pomorskiego.

1. Katarzyna Grysińska-Jarmuła „Bydgoszcz – miasto wielu kultur i narodowości na tle regionalnym”, 2. Lech Łbik „Specyfika regionu kujawsko-pomorskiego”. Miejsce – **Dom Polski przy ul. Grodzkiej 1**.

(Katarzyna Grysińska-Jarmuła, dr nauk humanistycznych w zakresie historii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; Lech Łbik, mgr, Pracownia Dokumentacji, Popularyzacji Zabytków i Dziedzictwa Narodowego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy – członkowie Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy).

2. Praktyczna realizacja edukacji regionalnej dzieci i młodzieży. Szkolne Koła Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy, Konkurs „Młody Przyjaciel Bydgoszczy”, współpraca z placówkami kultury. Miejsce – **Pałac Młodzieży, ul. Jagiellońska 27**.

(Ewa Puls, ad., dr, Instytut Historii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Jolanta Gładkowska, mgr, doradca metodyczny z Miejskiego Ośrodka Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy).

3. Edukacja regionalna dorosłych i młodzieży poprzez upowszechnianie i kultywowanie tradycji. Miejsce – sala koncertowa Copernicanum Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, ul. M. Kopernika 1.

– Daria Bręczewska-Kulesza – Konferencje naukowe

(Daria Bręczewska-Kulesza, dr, Stowarzyszenie Centrum Kultury Belle Epoque).

– Marek Romaniuk – Odczyty Wszechnicy Bydgoskiej

(Marek Romaniuk, dr, Archiwum Państwowe w Bydgoszczy, prezes Oddziału Bydgoskiego Polskiego Towarzystwa Historycznego).

– Robert Grochowski, Jerzy Derenda – Wycieczki w cyklu „Bydgoszcz za zamkniętymi drzwiami”

(Robert Grochowski, mgr, archeolog, Jerzy Derenda, mgr).

4. Michał F. Woźniak: „Muzealny potencjał wiedzy o regionalizmie”. Miejsce – Spichrz przy ul. Grodzkiej 9.

(Michał F. Woźniak, dr, dyrektor Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy).

5. Aleksandra Kłaput-Wiśniewska: „Badania regionalnej kultury muzycznej w polskich akademiach muzycznych – przykład realizacji idei współpracy środowisk naukowych, stowarzyszeń, amatorów i pasjonatów muzyki”. Miejsce – Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy przy ul. J. Słowackiego 7.

Na zakończenie prezentacji krótki koncert Stanisława Miłka z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, laureata XXIV Ogólnopolskiego Konkursu Akordeonowego oraz Międzynarodowego Konkursu Akordeonowego „Citta di Castelfidardo”.

(Aleksandra Kłaput-Wiśniewska, dr, kierownik Pracowni Kultury Muzycznej Pomorza i Kujaw i Folklorystyki Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy).

6. „Ochrona terenów zielonych i nadrzecznej krajobrazu kulturowego na przykładzie Bydgoszczy: prezentacja autorska Agnieszki Wysockiej i Bogny Derkowskiej-Kostkowskiej”. Miejsce – Galeria Sztuki Współczesnej Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego, ul. Mennica 8a.

(Agnieszka Wysocka, dr, Pracownia Dokumentacji, Popularyzacji Zabytków i Dziedzictwa Narodowego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy, Sekcja Architektoniczno-Urbanistyczna Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy; Bogna Derkowska-Kostkowska, mgr, Pracownia Dokumentacji, Popularyzacji Zabytków i Dziedzictwa Narodowego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy, Sekcja Architektoniczno-Urbanistyczna Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy).

VI. 16.15–16.35 Prezentacja jesiennej ramówki TVP Bydgoszcz. Opera Nova.

VII. Godz. 17.00
Uroczysta inauguracja Kongresu
Opera Nova

ul. Marszałka Focha 5

1. Hymn Polski – Zespół Pieśni i Tańca „Płomienie” pod dyrekcją Izabeli Grochowskiej z Młodzieżowego Domu Kultury nr 4 w Bydgoszczy.
2. Hejnał Bydgoski – Roman Biskupski.
3. Powitanie Gości i Uczestników Kongresu.
4. Wystąpienia inauguracyjne dr. Tadeusza Samborskiego, przewodniczącego Rady Krajowej Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP i Jerzego Derendy, prezesa Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy.
5. Wystąpienia gości honorowych. Głos zabierze m.in. dr Marian Zalewski, członek Zarządu TVP SA w Warszawie, który mówić będzie o współpracy stowarzyszeń regionalnych z Telewizją Publiczną, a w szczególności z Telewizją Regionalną.
6. Odznaczenia dla zasłużonych regionalistów.
7. Koncert Orkiestry Kameralnej Filharmonii Pomorskiej im. I.J. Paderewskiego Capella Bydgostiensis, kierownictwo artystyczne – Waldemar Kośmiejca. W programie: H.M. Góreckiego „Trzy utwory w dawnym stylu”, M. Karłowicza „Walc z serenady na orkiestrę smyczkową”, A. Zarzyckiego „Romans”, I.J. Paderewskiego „Menuet F-dur” (opr. na orkiestrę smyczkową), F. Chopina „Polonez As-dur” (opr. na orkiestrę smyczkową) i W. Kilara: „Orawa”. Solistka Aleksandra Olczyk, utalentowana absolwentka AM w Bydgoszczy. Prowadzenie Cezary Nelkowski.
8. Wieczór integracyjny z kolacją.
9. Przejazd do miejsca zakwaterowania przy Al. prof. S. Kaliskiego 14.

II dzień Kongresu

Ramowy program Konferencji

12 września 2014 roku (piątek)

Część I

• 9.00–9.10 Otwarcie Konferencji • 9.10–9.20 Patroni Kongresu – wielcy pisarze nobliści • 9.20–11.00 Sesja I • 11.00–12.30 Sesja II • 12.30–13.30 Sesja III • 13.30–14.30 – Obiad.

Część II

• 14.30–16.00 Sesja IV • 16.00–17.00 Sesja V. Zakończenie Konferencji
• 17.00–19.00 Kolacja.

Sekretarze Konferencji: dr Agnieszka Wysocka, dr Dariusz Chyła, mgr Bogna Derkowska-Kostkowska.

Szczegółowy program Konferencji Kongresu

II dzień – 12 września 2014 (piątek)

Część I

Aula Auditorium Novum, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy, Al. prof. S. Kaliskiego 7

9.00–9.10 Otwarcie Konferencji. Zaproszenie do Prezydium Obrad.

9.10–9.20 Patroni Kongresu – wielcy pisarze nobliści.

★ 1. Janusz Kutta – „Słowo o Henryku Sienkiewiczu”

(Janusz Kutta, dr hab., prof. nadzw. Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy).

★ 2. Bogdan Burdziej – „Lokalne i uniwersalne w życiu i pismach Władysława Stanisława Reymonta”

(Bogdan Burdziej, dr hab. prof. UMK w Toruniu).

9.20–11.00 Sesja I

Współprzewodniczący: – mgr Eugeniusz Skoczeń

– mgr Julita Zawieruchowska

Referaty

★ 1. 9.20–9.30 Ryszard Szczygieł – „Historia w działalności towarzystw regionalnych po 2000 roku (inspiracja badań naukowych i upowszechnianie wiedzy o przeszłości)”

(Ryszard Szczygieł, prof. zw. Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, współzałożyciel i wieloletni przewodniczący Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych w Lublinie).

★ 2. 9.30–9.40 Jerzy Damrosz – „Czy regionalizm polski jest przeżytkiem?”

(Jerzy Damrosz, prof. dr hab., kierownik Katedry Etnokulturologii i Edukacji Regionalnej, Szkoła Wyższa im. Pawła Włodkowica w Płocku).

★ 3. 9.40–9.50 Henryk Skorowski – „Perspektywy regionalizmu 25 lat po zmianach polityczno-społecznych w Polsce”

(Henryk Skorowski, ks. prof. dr hab., Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie).

★ 4. 9.50–10.00. Andrzej Tyszka – „Potencjał kulturowy regionów”

(Andrzej Tyszka, dr hab., prof. emerytowany, Uniwersytet Warszawski, Podkowa Leśna).

5. Anatol Jan Omelaniuk – „Stowarzyszeniowy ruch regionalistyczny w Polsce”

(Anatol Jan Omelaniuk, mgr, prezes honorowy Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP, Wrocław).

10.00–10.30 Dyskusja

10.30–11.00 Przerwa kawowa

11.00–12.30 Sesja II

Współprzewodniczący: – prof. dr hab. Dariusz Markowski
– dr Marek Romaniuk

Referaty

★ 1. 11.00–11.10 Edward Chudziński – „**Medialne aspekty regionalizmu**”

(Edward Chudziński, dr, kierownik Studium Dziennikarskiego Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, współzałożyciel i były redaktor naczelny rocznika „Małopolska” (Regiony – Regionalizmy – Małe Ojczyzny).

★ 2. 11.10–11.20 Sławomir Partycki – „**Regionalizm w cyberprzestrzeni. Doświadczenia i wyzwania przyszłości**”

(Sławomir Partycki, prof. zw., dr hab., Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Towarzystw Regionalnych w Lublinie).

★ 3. 11.20–11.30 Agnieszka Drewniak i Magda Parzyszek – „**Wojewódzka Rada Towarzystw Regionalnych w sieci miłośniczego ruchu regionalnego Lubelszczyzny – prezentacja**”

(Agnieszka Drewniak, dr, absolwentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, instruktor do spraw oświatowych i regionalizmu Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Lublinie, Magda Parzyszek, dr, absolwentka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, starszy instruktor do spraw oświatowych i regionalizmu Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Lublinie).

4. Andrzej Kansy – „**Znaczenie prasy lokalno-regionalnej w rozwoju regionalizmu polskiego – w 25-lecie transformacji ustrojowej**”

(Andrzej Kansy, dr, Towarzystwo Naukowe Płockie).

11.30–12.00 Dyskusja

12.00–12.30 Przerwa kawowa

W trakcie możliwa prezentacja multimedialna „Bydgoszcz i dziedzictwo poprzemysłowe” – A. Gajewski, H. Lewandowska, N. Weckwerth oraz rozmowa o kulturze języka na podstawie referatów A. Wasilewskiej i prof. J. Damrosza.

12.30–13.30

Sesja III

Współprzewodniczący: – mgr Stanisław Słopeń
– mgr Jerzy Sołdek

★ 1. 12.30–12.40 Danuta Konieczka-Śliwińska – „**Jak uczyć o regionie? Koncepcje edukacji regionalnej w XX i XXI wieku**”

(Danuta Konieczka-Śliwińska, dr hab., Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wielkopolskie Towarzystwo Kulturalne).

★ 2. 12.40–12.50 Ewa Puls – „**Stan edukacji regionalnej na przykładzie wybranych placówek dydaktyczno-wychowawczych woj. kujawsko-pomorskiego**”

(Ewa Puls, ad., dr, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, przewodnicząca Sekcji Młodzieżowej Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy).

★ 3. 12.50–13.00 Mariola Borzyńska: „**Czy edukacja lokalno-regionalna jest niepotrzebna?**”

(Mariola Borzyńska, mgr, nauczyciel geografii, wicedyrektor XXXVII Liceum Ogólnokształcącego w Warszawie).

4. Tomasz Kawski: „**Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UKW w Bydgoszczy i jego udział w badaniach regionalnych**”

(Tomasz Kawski, dr, zastępca dyrektora Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy).

13.00–13.30 Dyskusja

13.30–14.30 Obiad

Restauracja „Uniwersytecka”, ul. gen. Władysława Andersa 1.

Część II

Aula Auditorium Novum UTP, Al. prof. S. Kaliskiego 7.

14.30–16.00

Sesja IV

Współprzewodniczący: – dr Tadeusz Samborski
– mgr Bożena Konikowska

★ 1. 14.30–14.40 Cezary Obracht-Prondzyński – „**Cóż regionalistom po samorządach i na cóż w samorządach regionalności? Rzecz o związkach oczywistych, koniecznych i zazwyczaj trudnych**”

(Cezary Obracht-Prondzyński, prof. dr hab., Uniwersytet Gdański, wiceprezes Instytutu Kaszubskiego, Bytów).

★ 2. 14.40–14.50 Magdalena Zdończyk – „**Eksperyment bydgoski – partycypacja społeczna w procesach zarządzania bydgoską kulturą**”

(Magdalena Zdończyk, mgr, dyrektor Biura Kultury Bydgoskiej).

★ 3. 14.50–15.00 Stanisław Kwiatkowski – „**Refleksje regionalisty. Jak pomóc stowarzyszeniom?**”

(Stanisław Kwiatkowski, mgr, członek Zarządu Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy).

★ 4. 15.00–15.10 Jerzy Derenda – „**Źródła regionalizmu**”

(Jerzy Derenda, mgr, prezes Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy).

15.10–15.30 Dyskusja

15.30–16.00 Przerwa kawowa

16.00–17.00

Sesja V

Współprzewodniczący: – dr hab. Stefan Bednarek
– dr Bogdan Matłowski

1. 16.00–16.10 **Odnowienie Karty Regionalizmu Polskiego.**

2. 16.10–16.20 **Rezolucja X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy.**

3. 16.20–16.30 Propozycje do dokumentu programowego RSR RP na lata 2014–2018.

4. 16.30–17.00 Wolne głosy, zakończenie obrad.

17.00–19.00 Kolacja, tort jubileuszowy

Restauracja „Uniwersytecka”, ul. gen. Władysława Andersa 1.

Koncert w Filharmonii – „Ofiarom wszystkich wojen”

Po kolacji zapraszamy zainteresowanych do Filharmonii Pomorskiej na inaugurację 52 Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego – Musica Antiqua Europae Orientalis. W programie w godzinach od 19.00 do około 21.30 koncert „Ofiarom wszystkich wojen”. **Wyjazd do Filharmonii autokarem o godz. 18.20 z parkingu przy UTP.**

Wystąpią: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy, Chór Filharmonii Narodowej w Warszawie, Tadeusz Wojciechowski – dyrygent, Iwona Hossa – sopran, Anna Lubańska – mezzosopran, Ryszard Minkiewicz – tenor, Piotr Nowacki – bas, Roman Maciejewski – „Missa pro defunctis”. Requiem na 4 głosy solowe, chór i orkiestrę.

Po koncercie, naprzeciwko Filharmonii Pomorskiej, 20-minutowe widowisko „Woda, światło i dźwięk” przy fontannie „Kolorowy strumień wody” ufundowanej Miastu przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację Sp. z o.o. w Bydgoszczy. Dojazd i powrót na Al. prof. S. Kaliskiego autokarem.

Sobota

13 września 2014 roku 9.00–12.00

IV Walne Zgromadzenie Zwyczajne Delegatów Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczpospolitej Polskiej

Aula Auditorium Novum UTP przy Al. prof. S. Kaliskiego 7 w Bydgoszczy

Godz. 9.00–12.00 – Walne Zebranie Sprawozdawczo-Wyborcze Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczpospolitej Polskiej – wytyczenie nowych kierunków działań na lata 2014-2018.

Walne Zgromadzenie będzie również miejscem dyskusji nad stanem regionalizmu polskiego i działalności jego aktualnych struktur organizacyjnych.

Porządek obrad

IV Walnego Zgromadzenia Zwyczajnego Delegatów Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczpospolitej Polskiej

1. Otwarcie Zgromadzenia przez przewodniczącego Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP.
2. Powołanie przewodniczących obrad.
3. Powołanie Prezydium Zgromadzenia.
4. Przyjęcie porządku i regulaminu obrad.
5. Powołanie Komisji:
 - a) mandatowej
 - b) wyborczej
 - c) skrutacyjnej
 - d) uchwał i wniosków.
6. Sprawozdanie Zarządu.
7. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
8. Sprawozdanie Sądu Koleżeńskiego.
9. Sprawozdanie Komisji Mandatowej.
10. Dyskusja.
11. Przyjęcie uchwały o udzieleniu absolutorium dotychczasowym władzom.
12. Wybory nowych władz.
13. Dyskusja (ciąg dalszy).
14. Przyjęcie uchwały.
15. Ogłoszenie wyników – ukonstytuowanie się władz Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP.
16. Zamknięcie Zgromadzenia.

Imprezy towarzyszące

X Kongresowi Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy

Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy

11 września (czwartek) 2014 roku w godzinach 10.00–11.30

- Zbiory Archeologiczne, ul. Mennica 2
- Europejskie Centrum Pieniądza, ul. Mennica 4
- Galeria Sztuki Nowoczesnej, ul. Mennica 8
- Dom Leona Wyczółkowskiego, ul. Mennica 7
- Spichrze nad Brdą, ul. Grodzka 7-11

Zbiórka chętnych o godz. 10.00 przed wejściem głównym Opery Nova przy ul. Marszałka Focha 5.

11 września w godzinach 9.30–11.30

– Zwiedzanie „Exploseum” – Centrum techniki wojennej DAG Fabrik Bromberg. To unikatowa w skali kraju poniemiecka fabryka amunicji. Wytwarzano w niej: trotyl, nitroglicerynę, proch i inne. Całość mieściła się w Puszczy Bydgoskiej w wielu zamaskowanych, masywnych budowlach połączonych ciągiem podziemnych tuneli.

Wyjazd autokaru o godz. 9.00 sprzed Domu Studenta przy Al. S. Kaliskiego 14.
Opiekun grupy – mgr Robert Grochowski.

Wstęp do placówek muzealnych wolny za okazaniem imiennych identyfikatorów Kongresu.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna

– Biblioteka Bernardynów

11 września 2014 roku w godzinach 10.00–11.30 można zwiedzać Bibliotekę Bernardynów w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bydgoszczy (najstarsza i największa historyczna kolekcja książek od XV wieku), ul. Długa 41. Zbiórka chętnych o godz. 10.00 przed wejściem głównym Opery Nova przy ul. Marszałka Focha 5.

Wycieczki piesze po śródmieściu Bydgoszczy

11 września w godzinach 10.00–11.30 spacer po śródmieściu z przewodnikiem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Zbiórka chętnych o godz. 10.00 przed wejściem głównym Opery Nova przy ul. Marszałka Focha 5.

Spektakl Teatru Obrzędu Ludowego

11 września 2014 roku w godz. 10.00–10.45 Spektakl Teatr Obrzędu Ludowego „Lubominianki” z Boniewa pod kierunkiem Marianny Dziegielewskiej. Miejsce: sala konferencyjna Biblioteki Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, przy ul. K. Szymanowskiego 3 w Bydgoszczy. Wstęp bezpłatny dla uczestników Kongresu i mieszkańców Bydgoszczy. Zbiórka chętnych przed gmachem Biblioteki o godz. 10.00.

Ekspozycje

– Ekspozycja unikatowej tkaniny artystycznej z Zielonej Góry w Galerii Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy przy Starym Rynku 18.

– Wystawa i sprzedaż publikacji, czasopism oraz rękodzieła artystycznego przygotowanych przez stowarzyszenia uczestniczące w Kongresie – w holu Auditorium Novum Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego przy Al. prof. S. Kaliskiego 7.

– Ekspozycja regionalnych fajek myśliwskich (porcelanowych, glinianych, drewnianych) z kolekcji Tadeusza Wojtuszkiewicza, prezydenta Bydgoskiego Klubu Kolekcjonerów Fajki. 12 września, hol Auditorium Novum przy Al. prof. S. Kaliskiego 7.

Imprezy klubowe

– W dniach 11–13 września 2014 roku w Klubie „Arka” Bydgoskiej Spółdzielni Mieszkaniowej (Izba Pamięci Marszałka J. Piłsudskiego) przy ul. M. Konopnickiej 24a – dni otwarte pod hasłem „Mała i Duża ojczyzna – Tęsknota wolności”.

– W Domu Kultury „Orion” przy ul. 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich 1 – retrospektywna wystawa fotografii o 125-letniej historii BSM wpisanej w życie miasta oraz pokaz slajdów „Bawimy pokolenia” z imprez spółdzielczych.

Imprezy Roku Kanału Bydgoskiego

Rok 2014 został ogłoszony Rokiem Kanału Bydgoskiego (240 rocznica oddania do użytku). W ramach Urodzin Kanału Bydgoskiego odbędą się uroczystości:

11–12 września, godz. 9.00–16.00 – Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kanał Bydgoski w systemie polskich dróg wodnych” – Miejskie Centrum Kultury, ul. K. Marcinkowskiego 12-14.

12 września, godz. 17.00 – Otwarcie wystawy jubileuszowej „Kanał Bydgoski. 240 lat historii” – Muzeum Wodociągów – Wieża Ciśnień, ul. Filarecka 1.

13 września, godz. 19.00 – Otwarcie wystawy „Kanał Bydgoski i Brda w oczach artystów bydgoskich” – Galeria Sztuki Nowoczesnej, Muzeum Okręgowego, ul. Mennicza 8a.

13 września, godz. 14.00–21.00 – „Z wizytą u Petersona” – impreza plenerowa, park przy IV śluźce ul. Wrocławskiej.

Wstęp dla uczestników Kongresu i mieszkańców Bydgoszczy – bezpłatny.

„Zielona perła” Bydgoszczy

Będąc w Bydgoszczy warto odwiedzić Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek” w Myślęcinku z Ogrodem Fauny Polskiej. Jest to największy w Polsce 830-hektarowy park nazywany „zieloną perłą” Bydgoszczy. Można zobaczyć Ogród Fauny Polskiej, Ogród Botaniczny, Park Rozrywki, terrarium, Wisłarium, akwarium, motylarnię i inne.

Bydgoszcz dziś i dawniej

Współczesna Bydgoszcz

Bydgoszcz leży na Kujawach. Jest dziś największym miastem tej prastarej krainy Polski i faktyczną jej stolicą. Pod względem liczby mieszkańców zajmuje 1 miejsce w woj. kujawsko-pomorskim oraz 8 miejsce w kraju. Pod koniec ub.r. w Bydgoszczy na pobyt stały było zameldowanych 336.084 osób, na czasowy 9.405 osób, a w powiecie bydgoskim, czyli najbliższym sąsiedztwie naszego miasta, blisko 110 tys. osób.

Metropolitalny charakter

Miasto jest siedzibą Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. O jego metropolitalnym charakterze świadczy istnienie wielu instytucji regionalnych. W Bydgoszczy działa Oddział Telewizji Polskiej SA w Warszawie, Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej, Wojewódzki Sąd Administracyjny, Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO, Delegatura Najwyższej Izby Kontroli, Prokuratura Okręgowa, Komenda Wojewódzka Policji, Regionalna Izba Obrachunkowa, a od 25 marca 2004 roku – na podstawie postanowienia papieskiego z dnia 24 lutego 2004 roku – Diecezja Bydgoska. Istnieje Port Lotniczy im. I.J. Paderewskiego.

Ośrodek naukowy i kulturalny

Bydgoszcz jest dużym ośrodkiem naukowym i kulturalnym. W sumie, na wyższych uczelniach zdobywa wiedzę ponad 40 tysięcy studentów. Jest to zatem najliczniejszy w regionie ośrodek akademicki.

W Bydgoszczy znajdują się Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich – jedyna uczelnia techniczna w regionie kształcąca inżynierów, Collegium Medicum UMK, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego – jedyna w regionie samodzielna uczelnia artystyczna, Sekcja Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Poznańskiego, a w jej ramach Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Bydgoskiej oraz Prymasowski Instytut Kultury Chrześcijańskiej.

Wyższa Szkoła Gospodarki, Wyższa Szkoła Zarządzania i Finansów, Wyższa Szkoła Służb Lotniczych, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, wydziały zamiejscowe Wyższej Szkoły Informatyki i Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Ośrodek Studiów Wyższych Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości, Wyższe Misyjne Seminarium Duchowne Zgromadzenia Ducha Świętego.

W mieście znajduje się unikatowa w skali kraju dzielnicowa muzyka, w której skład wchodzi Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego i Państwowy Zespół Szkół Muzycznych im. Artura Rubinsteina. Absolwentem jest m.in. Rafał Blechacz, zwycięzca XV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina. Rozwija bogatą działalność Opera Nova znana z organizacji festiwali operowych oraz kreatywny, nowoczesny Teatr Polski. Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Leona Wyczółkowskiego, jedyna tego typu szkoła w regionie, liczy sobie już 60 lat. Pierwsze kroki stawiali tu wybitni artyści współczesnej sztuki polskiej. Nauczanie prowadzone w znacznej mierze przez absolwentów krakowskiej ASP cechuje wysoki profesjonalizm, umożliwiający rozwijanie talentów artystycznych uzdolnionej młodzieży. Działa wiele instytucji i stowarzyszeń twórczych.

Nowoczesna medycyna

Bydgoszcz jest znanym w kraju ośrodkiem świadczącym wiele specjalistycznych usług medycznych. Działa tu nowoczesne Centrum Onkologii, dwa szpitale kliniczne CM UMK, 10 Wojсковy Szpital Kliniczny i inne. Placówki te wyrastały na bazie i z doświadczeń miejscowego środowiska medycznego, które roku po roku dokładało cegiełkę po cegiełce, do tego, co dziś możemy z dumą nazywać nowoczesną medycyną w Bydgoszczy.

Bydgoszcz była i jest miastem ludzi życzliwych i gościnnych. Nawiązuje do tego cały czas otwarta brama w herbie miasta.

Walory Bydgoszczy

Bydgoszcz jest miastem przepięknie położonym, miastem zieleni, interesujących zabytków, nauki, muzyki, medycyny, tradycji oręża i wielu innych.

Bydgoszcz jest królewskim miastem założonym przez najwybitniejszego z polskich monarchów Kazimierza III Wielkiego i chętnie odwiedzanym przez pozostałych władców.

Miastem, które uwzględniając potencjał kulturalno-społeczny i gospodarczy jest faktyczną stolicą pięknych polskich Kujaw.

Miastem, które od wieków oddycha muzyką, na co dzień żyje filharmonią, operą, Akademią Muzyczną im. F. Nowowiejskiego, szkołami artystycznymi, koncertami i chóralnym śpiewem.

Miastem 11 wyższych uczelni, w tym trzech uniwersytetów.

Znanym w całym kraju ośrodkiem medycznym, kuźni kadr służby zdrowia z uniwersyteckimi szpitalami, znakomitym Centrum Onkologii i 10 Wojskowym Szpitalem Klinicznym.

Miastem, które jest znaczącym nie tylko w kraju ośrodkiem wojskowym z przebogatymi tradycjami oręża.

Miastem Kanału Bydgoskiego, najstarszego zabytku sztuki hydrotechnicznej w Polsce.

Miastem nazywanym „Wenecją Kujaw” dzięki cudownemu położeniu nad Brdą, Wisłą i Kanałem Bydgoskim.

Miastem wszechobecnej zieleni, w tym przepięknym Leśnym Parku w Myślęcinku, za co Bydgoszcz otrzymała tytuł „Miasta – Ogrodu”.

Miastem z unikatowym pomnikiem przyrody i historii, jakim jest w samym jego środku Wyspa Młyńska, a z nią Wenecja Bydgoska.

Miastem, które jest polską stolicą wioślarstwa i kajakarstwa.

Miastem wielkich imprez sportowych.

Miastem z miniaturową gotycką perełką, jaką jest Katedra Bydgoska pw. śś. Marcina i Mikołaja – Sanktuarium Matki Bożej Pięknego Miłości zwanym też Sanktuarium Matki Bożej Bydgoskiej.

Miastem z oryginalną, pięknie zachowaną architekturą z przełomu XIX i XX wieku.

Miastem z unikatowym w kraju i za granicą „Exploseum” – jedynym tego typu w Polsce zabytkiem niemieckiej architektury przemysłowej z lat 1939–1944.

Dzieje Bydgoszczy

Bydgoszcz należy do najstarszych miast w Polsce o bogatych, a jednocześnie bardzo burzliwych, dziejach. Bywali tu królowie polscy, m.in.: Kazimierz III Wielki, Kazimierz Jagiellończyk, Stefan Batory, Zygmunt III Waza i Jan Kazimierz. Miasto położone jest na północnym krańcu historycznych Kujaw, nad Brdą i Wisłą.

Początki osadnictwa na terenie obecnej Bydgoszczy sięgają 8000 lat p.n.e., natomiast grodu – II wieku naszej ery. Wybitny geograf aleksandryjski Klaudiusz Ptolemeusz obok nazwy Calisia (Kalisz) wymienia także Budargis, Budorgion, co wybitni językoznawcy, a wśród nich Stanisław Rospond, tłumaczą jako Bydgoszcz. Nazwa ta łączona jest ze stacją handlową na bursztynowym szlaku na północ od Sudetów. Hipotezę tę potwierdzają też w Bydgoszczy archeologiczne znaleziska monet pochodzących z Imperium Rzymskiego z pierwszych wieków naszej ery.

Drewniany gród zwany „Bidgosza” (łacińskie Budegac) i podgrodzie istniały we wczesnym średniowieczu. Archeolodzy datują je na lata 1030–1040. Pierwsza pisemna wzmianka o Bydgoszczy zwanej „Budegac” pochodzi z 1238 roku. Z zachowanych dokumentów wynika, że już w XIII wieku istniała Kasztelania Bydgoska stanowiąca ważne ogniwo obronne na pograniczu polsko-pomorskim.

Prawa miejskie nadał Bydgoszczy 19 kwietnia 1346 roku król Polski Kazimierz III Wielki. Było to ukoronowanie rangi i znaczenia bydgoskiego ośrodka. Jednocześnie w rok potem, Kazimierz Wielki, w miejscu drewnianego grodu, przystąpił do budowy warownego zamku z cegły, który stanowił ważne ogniwo w systemie obronnym kraju. W XV wieku powstały przedmieścia, takie jak: Karmelickie (Gdańskie), Kujawskie i Poznańskie.

Rozkwit miasta nastąpił po wojnie trzynastoletniej (1454–1466) z Krzyżakami zakończonej II pokojem w Toruniu. Bydgoszcz stała się „portem Kujaw”, dużym ośrodkiem handlu zbożem, drewnem, piwem, wyrobami garncarskimi. Liczba mieszkańców dochodziła do 10 tysięcy.

W XVI wieku miasto otoczone zewsząd murami, w których znajdowały się trzy bramy i baszty, należało do największych w królestwie polskim. Na rynku stanął ratusz zbudowany przez mistrza Jana z Gdańska. W 1547 roku miasto otrzymało królewski mandat na stawianie murych domów.

Za króla Zygmunta III Wazy w Bydgoszczy na tzw. wyspie królewskiej (Młyńskiej), powstała prywatna mennica. W 1614 roku ruszyła Mennica Królewska, która od 1627 do 1644 roku była jedyną mennicą w Koronie.

Druga połowa XVII wieku przyniosła upadek miasta. Stało się to za sprawą walk i wojen, m.in. ze Szwedami, w czasie których częściowemu zniszczeniu uległ zamek bydgoski. Mieszkańców zdziesiątkowały zarazy.

W 1772 roku, po pierwszym rozbiórce Polski, Bydgoszcz znalazła się w składzie Królestwa Prus. Ważne znaczenie dla gospodarczego rozwoju miasta miało zbudowanie w 1774 roku Kanału Bydgoskiego, który połączył Wisłę z Wartą i Odrą. Szybko, bo w dniach od 2 do 15 października 1794 roku, wojska gen. Jana Henryka Dąbrowskiego wyzwoliły miasto.

19 lutego 1807 roku Bydgoszcz została włączona do Księstwa Warszawskiego i stała się stolicą Departamentu Bydgoskiego. Po upadku Napoleona sprzymierzone państwa na Kongresie Wiedeńskim w 1815 roku przyznały Bydgoszcz Prusom. Miasto zostało włączone w skład Wielkiego Księstwa Poznańskiego i było siedzibą Regencji Bydgoskiej. Z tym okresem wiąże się przestrzenny i gospodarczy rozwój miasta. Śródmiejskie ulice wzbogacono o eklektyczną i secesyjną zabudowę. Powstał port drzewny, rozwijał się handel, przemysł i rzemiosło. Przybyło wiele ewangelickich budowli sakralnych, kulturalnych, hoteli i restauracji.

19 stycznia 1920 roku Bydgoszcz wróciła do Polski, jako miasto powiatowe w województwie poznańskim. Włączenie w granice osiemnastu gmin podmiejskich spowodowało dalszy przestrzenny rozwój Bydgoszczy. Rozwijał się przemysł, powstawały nowe szkoły, w tym muzyczne, utworzono Muzeum Miejskie, działały Biblioteka Miejska, Teatr Miejski i kina.

W 1938 roku Bydgoszcz została włączona do województwa pomorskiego z siedzibą w Toruniu. Miasto liczyło w tym czasie blisko 143 tys. mieszkańców. Od 5 września 1939 roku Bydgoszcz znajdowała się pod okupacją Niemców. W dniach 23–26 stycznia 1945 roku do miasta wkroczyły wojska sowieckie i polskie. 17 marca tegoż roku siedziba województwa pomorskiego została przeniesiona z Torunia do Bydgoszczy. W 1950 roku województwo to przemianowano na województwo bydgoskie.